

Kungsmadskolan
Ekebovägen 12
352 33 Växjö

2010-12-14
1 (12)
Dnr: 40-2010:482

Växjö kommun
Box 1222
351 12 Växjö

Kvalitetsgranskning av Kungsmadskolan i Växjö kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har genomfört en granskning av gymnasieskolornas yrkesförberedande utbildningars förmåga att ge relevanta yrkeskunskaper och förmåga att förbereda eleverna för yrkeslivet. Granskningen av Kungsmadskolan visar att det finns behov av förbättringar.

Skolinspektionen bedömer att Kungsmadskolan behöver vidta nedanstående åtgärder för att uppfylla de krav som finns i skolförfattningarna:

- Skolan behöver försäkra sig om att samtliga program och studieriktningar har en fungerande samverkan mellan skolan och arbetslivet.
- Skolan behöver göra samverkan mellan skola och arbetsliv till en del av det systematiska kvalitetsarbetet.
- Skolan behöver säkerställa att samtliga elever ges minst 15 veckors APU.
- Skolan behöver försäkra sig om att innehållet i elevernas arbetsplatsförlagda utbildning inriktas mot målen i läroplan, program mål och kursplaner.
- Skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra lärarnas arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling under APU:n.
- Rektorn behöver se till att lärare får möjlighet till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

- Skolan behöver försäkra sig om att elevens kunskapsutveckling vid APU, på samtliga yrkesförberedande program, bedöms i relation till kursplanernas mål och betygskriterier som en grund för likvärdig betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att Kungsmadskolan bör vidta åtgärder för att förbättra kvaliteten inom följande områden:

- Skolan bör säkerställa att samtliga program har fungerande programråd eller motsvarande.

Uppföljning

Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 13 mars 2011, ska Kungsmadskolan redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Lund, vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet.

Skolinspektionens granskning av gymnasieskolans yrkesförberedande utbildningar i Kungsmadskolan i Växjö Kommun.

Bakgrund

Hälften av eleverna i gymnasieskolan går på något av de yrkesförberedande programmen. Av gymnasieskolans för närvarande sjutton nationella program, räknas tretton som yrkesförberedande och tre som studieförberedande. Teknikprogrammet kan vara antingen yrkesförberedande eller studieförberedande. De nationella yrkesförberedande programmen kännetecknas av att programmålen tar sikte på arbetslivet och att programmen innehåller yrkesämnen. Enligt programmålen ska de ge grundläggande kunskaper för arbete inom respektive område och ge en grund för fortsatt lärande inom arbetslivet och för vidare studier.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning. Av en yrkesförberedande utbildning ska minst femton veckor genomföras på en arbetsplats, 5 kap. 15 § gymnasieförordningen i dess lydelse för den 15 augusti 2010. Med arbetsplatsförlagd utbildning avses, enligt 1 kap. 2 § gymnasieförordningen i dess lydelse före den 15 april 2010 "kursplanestyrd utbildning på ett program som genomförs på en arbetsplats utanför skolan". Studier av yrkesutbildningars kvalitet tyder på att en framgångsfaktor är att det bedrivs ett uthålligt och systematiskt kvalitetsarbete kring samverkan mellan skola och arbetsliv samt den arbetsplatsförlagda utbildningen.

Under våren 2010 genomför Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av gymnasieskolornas yrkesförberedande utbildningars förmåga att ge relevanta yrkeskunskaper och

förmåga att förbereda eleverna för yrkeslivet för att på de granskade skolorna bidra till ökad måluppfyllelse genom att kvaliteten i samverkan mellan skolan och arbetslivet förbättras.

Projektet besöker 40 skolor och intervjuar 3 elever på varje skola. Vi intervjuar även dessa elevers lärare, skolans rektor/rektorer samt de utvalda elevernas handledare på arbetsplatsen. Inför besöken på skolor och arbetsplatser kräver Skolinspektionen in dokument för analys samt frågeformulär som rektor besvarat. Samtliga yrkesförberedande program är representerade. De 40 skolor som projektet granskar är spridda över hela landet.

Granskningen tar sin utgångspunkt i följande frågeställningar:

1. Sker samverkan mellan skola och arbetsliv så att utbildningen anpassas efter arbetslivets behov och förbereder eleverna för arbetslivet?
2. Har skolan på olika yrkesförberedande program genomfört arbetsplatsförlagd utbildning i tillräcklig omfattning och av god kvalitet?
3. Betygssätts eleverna vid arbetsplatsförlagd utbildning på ett korrekt och likvärdigt sätt?

Skolinspektionen sammanställer resultatet av kvalitetsgranskningen vid skolan i ett beslut. I beslutet pekas på både sådant som fungerar bra och på sådant som skolan behöver förbättra. När samtliga 40 skolor är granskade sammanfattar Skolinspektionen resultaten i en kvalitetsgranskningsrapport, i syfte att sprida vunna erfarenheter.

Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Beskrivning av skolan och genomförande

Kungsmadskolan är en stor gymnasieskola med cirka 1300 elever varav 40% kommer från en annan kommun än Växjö. Inom gymnasieskolan erbjuds åtta nationella program samt ett specialutformat program, Film och TV-gymnasiet. Växjö är en kommun med ett diversifierat näringsliv inom de flesta branscher. I närliggande kommuner är andelen småföretag stor med en dominans av företag inom träindustri.

Underlaget för granskningen består av dokument från skolan samt av information som samlades in vid intervjuer den 5 – 7 maj 2010. Intervjuer genomfördes med rektor, elever och elevers lärare i skolan och handledare på arbetsplatser. Ansvariga för kvalitetsgranskningen av Kungsmadskolan har varit Jerry Albihn och Jens Pettersson.

Motivering till beslutet

Sker samverkan mellan skola och arbetsliv så att utbildningen anpassas efter arbetslivets behov och förbereder eleverna för arbetslivet?

De yrkesförberedande programmens nationella styrdokument, i form av program mål, ämnesbeskrivningar, kursplaner och betygskriterier, är formulerade och fastställda efter samråd med arbetsmarknadens parter. Enligt 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, punkt 2.4 framgår att de frivilliga skolformerna ska nära samverka med arbetslivet och att det är "särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om den yrkesförberedande utbildningen". Enligt 2 kap. 2 § skollagen i dess lydelse före den 1 mars 2010 åligger det rektorn "att särskilt verka för att utbildningen utvecklas". Enligt punkt 2.6 i 1994 års läroplan behöver rektorn även försäkra sig om att samverkan med arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt förberedelse för yrkesverksamhet.

Både genom det europeiska samarbetet i yrkesutbildningsfrågor och i tidigare utvärderingar av yrkesutbildningar lyfts betydelsen av att skolorna bedriver ett uthålligt och systematiskt kvalitetsarbete kring frågor som rör samverkan mellan skola och arbetsliv. Vissa framgångsfaktorer för skolornas kvalitetsarbete i arbetet med den arbetsplatsförlagda utbildningen identifierades i Skolverkets och Myndigheten för skolutvecklings projekt under tidigt 2000-tal¹. En sådan tycks vara att skolan betraktar samverkan med arbetslivet som en naturlig och betydelsefull del av sitt systematiska kvalitetsarbete.

Samverkan mellan skolan och arbetslivet sker på olika nivåer där ansvaret är delegerat från chefsrektor ner till programrektorer. Kontakterna med arbetslivet sker framförallt på lokal företagsnivå via undervisande lärare. Dessa kontakter är framförallt inriktade på att bibehålla goda relationer med arbetslivet och att få igång verksamheten vid programråden. Kontakterna resulterar för skolans del i att nya APU-platser kan etableras. På livsmedelsprogrammet deltar handledarna från APU-företagen och samverkar med lärarna i en slutbedömningsuppgift som avslutar årskurs tre.

Arbetslivet påverkar inte skolans yrkesutbildning på det övergripande planet men kan i viss mån, via lärarna och handledarna, påverka undervisningens innehåll på de enskilda kurserna inom programmen. Livsmedelsbranschen var för cirka 10 år sedan engagerade i att förändra undervisningen inom livsmedelsprogrammet, men detta samarbete har nu upphört.

¹ Arbetsplats för lärande, om samverkan mellan gymnasieskola och arbetsliv, rapport från Myndigheten för skolutveckling, Liber distribution, 2004.

Av intervjuerna med handledarna på företagen framgår att undervisningen i skolan ger eleverna goda grundläggande kunskaper som innebär att de är väl förberedda för arbetslivet såväl vid APU:n som vid det senare inträdet på arbetsmarknaden. Många elever får både extrajobb och sommarjobb via sina APU-platser. Handledarna på företagen framhåller att det inom enskilda yrkesområden finns en grund för fortsatt lärande.

På medieprogrammet är bilden mer komplex. Ingen handledare inom programmet har intervjuats. Av lärarintervjun framgår att läraren anser att yrkenas komplexitet gör att eftergymnasial utbildning är ett måste innan inträdet i arbetslivet och elevintervjun ger uttryck för samma uppfattning.

Elevernas uppfattning om sin APU-plats följs upp på hantverksprogrammet och medieprogrammet och resultaten används, enligt lärarna till att förbättra APU:n. Någon sådan uppföljning förekommer enligt intervjuerna och framlagd dokumentation inte livsmedelsprogrammet.

Av intervjuerna med programrektorer och lärare framgår, att det inom ramen för kontakterna mellan skolan och arbetsliv, inte förekommer något formaliserat kvalitetsarbete. Ingen utvärdering sker på ett systematiskt sätt, exempelvis kring APU:s genomförande. Hantverksprogrammet är det program som kommer närmast en systematik kring utvecklingsfrågor, men något mål för kvalitetsarbetet har inte framkommit under intervjuerna.

Genom intervjuerna med chefsrektor och programrektorerna framkommer att skolan har ambitioner att utveckla samarbetet med arbetslivet men att utvecklingen går långsamt framåt. Chefsrektor samarbetar med Teknikföretagen och sitter med i den lokala styrgruppen. Rektor anser att branschorganisationen inte är stark och har svårt att påverka enskilda företag. Samverkan med arbetslivet tas kortfattat upp som en punkt under rubriken "Samverkan" i skolans kvalitetsredovisning.

På hantverksprogrammet finns ett programråd men vid de två andra undersökta programmen, medieprogrammet och livsmedelsprogrammet, förekommer inga programråd. På dessa båda program fungerar samverkan genom att representanter från APU-företagen och arbetslivet bjuds in till möten som mer har karaktären av informationsträffar. Skolan arbetar på att få igång programråden och detta är ett av målen under punkten "Programutveckling" i kvalitetsredovisningen.

Skolinspektionens bedömning

Kungsmadskolans tre granskade program har olika förutsättningar för samverkan med arbetslivet. Skolan har haft stora svårigheter att få till ett kontinuerligt samarbete och vid två av de granskade programmen saknas exempelvis programråd. En stor del av

ansvaret för kontakter och samordning med arbetslivet ligger på lärarna och genom detta arbetssätt försvåras skolans arbete att långsiktigt och strategiskt arbeta med sina arbetslivskontakter. Skolinspektionen noterar dock att enskilda lärare har gjort stora ansträngningar och arbetar för att skapa ett intresse hos branscherna för samverkan med skolan. Skolinspektionen bedömer att det vid hantverksprogrammet sker samverkan mellan skola och arbetsliv och att utbildningen anpassas efter arbetslivets behov och förbereder eleverna för arbetslivet.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att samtliga program och studieinriktningar har en fungerande samverkan mellan skolan och arbetslivet och att skolan behöver göra samverkan mellan skola och arbetsliv till en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Har skolan på olika yrkesförberedande program genomfört arbetsplatsförlagd utbildning i tillräcklig omfattning och av god kvalitet?

Enligt 1 kap. 2 § skollagen i dess lydelse för den 1 mars 2010 ska: "Utbildningen ... inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den bedrivs i landet". Normerna för likvärdigheten anges i 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, punkten 1.1. Av detta följer att det är läroplanen, programmålen och kursplanerna som ska vara utgångspunkt för hur undervisningen utformas.

Med arbetsplatsförlagd utbildning avses kursplanestyrd utbildning på ett program som genomförs på en arbetsplats utanför skolan. Enligt gymnasieförordningen ska den arbetsplatsförlagda utbildningen uppgå till minst 15 veckor. Varje vecka med APU ska motsvara garanterad undervisningstid om minst 24 timmar. Det är styrelsen för utbildningen som ansvarar för omfattningen av den arbetsplatsförlagda utbildningen. Det är även styrelsen som ansvarar för att den arbetsplatsförlagda utbildningen uppfyller de krav som finns på utbildningen. Om styrelsen för utbildningen inte kan skaffa fram platser för den arbetsplatsförlagda utbildningen i den omfattning som anges i lagen, får utbildningen istället bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Under sådana omständigheter ska styrelsen vidta alla åtgärder för att utbildningen så snart som möjligt kan förläggas till en arbetsplats. Det är rektorn som beslutar om hela eller delar av kurser ska arbetsplatsförläggas och om hur fördelningen över åren ska göras.

(Författningsstöd: 1 kap. 2 § gymnasieförordningen i dess lydelse före den 15 april 2010, 5 kap. 15 § gymnasieförordningen, 5 kap. 16 § andra stycket gymnasieförordningen i deras lydelse före den 15 augusti 2010.)

Den arbetsplatsförlagda utbildningen konfronterar, enligt forskningen, skolan med arbetslivets utveckling och förändrade kompetenskrav. Vid Skolinspektionens tillsyn har framkommit att det

finns stora skillnader i hur olika skolor arbetar med systematiskt kvalitetsarbete, hur man hanterar arbetslivskontakter och hur man uppfyller kraven att ge eleverna på yrkesförberedande program arbetsplatsförlagd utbildning. Andra framgångsfaktorer som lyfts fram är att det finns ett aktivt och fungerande programråd samt kompetenta handledare ute på arbetsplatserna.

Omfattning av APU:n på Kungsmadskolan varierar mellan de undersökta programmen. Beslut om APU:ns förläggning under de olika terminerna tas av programrektorerna i delegation från chefsrektor.

Inom hantverksprogrammet omfattar APU 15 veckor förlagda på en vecka i årskurs 1, två veckor i årskurs 2 och tolv veckor i årskurs 3.

På livsmedelsprogrammet omfattar APU:n enligt programrektor och lärarintervjuer 16 veckor förlagda på en vecka i årskurs 1, inga veckor i årskurs 2 och femton veckor i årskurs 3. Den första veckans APU i årskurs ett betecknas som miljöpraktik. Inom APU:n i årskurs 3 är eleverna ute fyra dagar per vecka med en dag skolförlagd.

Inom medieprogrammet är APU-perioderna förlagda på en vecka i årskurs 1, två veckor i årskurs 2 och fem veckor i årskurs 3. Svårigheterna att finna APU-platser i årskurs 3 har medfört att man inom medieprogrammet istället har erbjudit motsvarande utbildning förlagd till skolan. Av lärarintervjun framgår att den lärare som ansvarar för kurserna i årskurs 3 löpande arbetar på att finna APU-platser till nästa läsår.

Samtliga elever på undersökta program, utom medieprogrammet årskurs 3, har en APU-plats. För de elever inom medieprogrammet som inte kan beredas APU-plats anordnas undervisning på skolan som till formen motsvarar APU:n. Enligt programrektorerna är skolans ambition att en elev alltid ska ut på en APU-plats. Endast i undantagsfall, elever med särskilda behov eller elever som får avbryta sin APU, kan andra lösningar prövas. Dessa elever får sin APU vid en annan tidpunkt som är mer lämplig för den individen.

Av intervjuerna med programrektor och lärare framgår att individuell planering för eleverna förekommer på hantverksprogrammet. Inom detta program arbetar man med utarbetade målbeskrivningar där flera kurser bidrar till elevens APU och målen styr i stor utsträckning innehållet i APU:n. Programmet arbetar med en särskild APU-pärm som innehåller mål inför APU:n och praktiska förhållningsregler och som följer eleven under dennes APU. Pärmens innehåll varierar mellan de olika APU-perioderna.

Övergripande planering för APU:n finns enligt lärarintervjuerna även inom övriga program, men den förekommer inte dokumenterad i någon arbetsplan för programmen som vi fått ta del av.

Livsmedelsprogrammet låter arbetsplatsens verksamhet styra innehållet i APU:n i stor omfattning även om kurserna Bageri B och Konditori B i sin helhet är förlagda till APU:n i årskurs tre. Inget har framkommit, under lärar- och handledarintervjuerna, som visar att de båda kursernas mål styr innehållet på APU i någon större omfattning. Av lärarintervjuerna framgår att skolans uppfattning är att verksamheten vid APU-platserna i stor utsträckning är sådan att målen i kurserna innefattas. Hänsyn till elevers individuella behov verkar inte förekomma enligt elev- och lärarintervjuerna. Den första veckans APU i årskurs ett benämner skolan som Arbetsmiljöpraktik vilken innebär att eleverna får en första introduktion i branschens arbetsvillkor.

Eleverna på medieprogrammet i årskurs ett och årskurs två får uppgifter som ska lösas på APU:n. Uppgifterna är relaterade till några valda kursmål och av lärarintervjuerna framgår att eleverna arbetar med uppgifterna både före, under och efter APU:n och att dessa går att lösa utan arbetsplatsernas medverkan. Vad eleverna gör på sin APU styrs av arbetsplatsens verksamhet och lärarna har ingen påverkan över detta. I årskurs tre har kurserna Grafisk kommunikation C och Foto C legat till grund APU:n, men inget har framkommit i lärarintervjun kring hur eller om dessa kurser styrt innehållet i de fall man lyckats förlägga APU-perioden på företag.

På hantverksprogrammet sker en uppföljning av elevens kunskapsutveckling genom den pärm som innehåller mål och uppgifter. Eleven skriver också dagbok som lämnas in till läraren vid fastställda datum. Eleven har dels en egen uppgift som genomförs på arbetsplatsen och dels uppgifter kring några frisyrtkniska moment som ska utföras under APU:n. Dessa moment ska dokumenteras av eleven, bedömas och följas upp av handledaren. I övrigt sker kunskapsuppföljning genom lärarens besök och samtal, ofta via telefon, med handledaren.

På livsmedelsprogrammet sker uppföljning via lärarens besök och samtal med handledarna. Beroende på den aktuella arbetssituationen vid arbetsplatsen kan eleven ges möjlighet att delta vid dessa samtal, men detta är ingen regel utan snarare undantag. Ingen skriftlig dokumentation upprättas vid detta tillfälle. Eleven skriver dock loggbok i ämnet svenska. Vid lärarintervjun framkom inget som klargjorde på vilket sätt loggboken följs upp inom svenskämnet. En kombinerad närvaro- och bedömningsblankett förekommer på livsmedelsprogrammet med utrymme för handledarens frivilliga kommentarer. Eleven tar inte obligatoriskt del av denna dokumentation förrän vid samtal med läraren efter avslutad APU-period.

På medieprogrammet sker ingen skriftlig dokumentation av elevens lärande på arbetsplatsen. Besök av lärare och telefonsamtal mellan lärare och handledare ligger till grund för uppföljningen.

Både livsmedels- och hantverksprogrammen har haft handledarutbildningar tidigare men dessa har lagts ner. Problem med att få loss handledarna från sina arbetsplatser

anges som skäl. Skolan har dock enligt programrektorerna en ambition att starta upp detta. Handledare har i övrigt inbjudits till handledarträffar men inte deltagit annat än i mycket begränsad omfattning.

Lärarna på de undersökta programmen har inte erbjudits någon specifik kompetensutveckling riktad mot APU:n. Skolan har erbjudit lärarna kompetensutveckling kring framförallt bedömnings- och betygsfrågor, men chefsrektor och programrektorer känner inte till om det finns kompetensutveckling riktad speciellt mot APU.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att alla elever på samtliga program och studieriktningar erbjuds minst 15 veckors APU. Skolan behöver i högre utsträckning försäkra sig om att innehållet APU:n, på samtliga program, är relevant i förhållande till program mål och studieriktning.

Utifrån genomförda intervjuer bedömer Skolinspektionen vidare att kontakterna mellan handledare och lärare sker i liten omfattning. Kommunikation med handledarna sker vid de samtal och besök som förekommer, men det saknas riktlinjer för vad som ska kommuniceras vid dessa besök. Skolinspektionen bedömer således att skolan måste vidta åtgärder för att förbättra lärarnas arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling under APU:n.

Vid granskningen har framkommit att skolan inte bedriver någon handledarutbildning och inte i någon större omfattning någon kompetensutveckling för lärarna vid de granskade programmen. Skolinspektionen bedömer att skolan bör försäkra sig om att handledarna har tillräcklig kompetens för sitt uppdrag.

Skolinspektionen bedömer vidare att APU:n vid hantverksprogrammet bedrivs i tillräcklig omfattning och av god kvalitet. Såväl rektor, lärare, elev som handledare uppger att de är nöjda med APU:ns upplägg och genomförande samt att det finns en övergripande planering i förhållande till program mål och studieriktning. Det kvalitetsarbete som bedrivs inom hantverksprogrammet, med målbeskrivningar där målen styr innehållet i APU:n och träningsmoment säkerställer elevens lärande är enligt Skolinspektionens bedömning positivt. Systematisk uppföljning av APU:n sker genom besök, dokumentation och utvärdering. Programmet har god kontakt med handledarna.

Betygsätts eleverna vid arbetsplatsförlagd utbildning på ett korrekt och likvärdigt sätt?

Enligt 7 kap. 3 § första stycket gymnasieförordningen ska betyg på avslutad kurs sättas av läraren. När det gäller betygsättning av elever som är på APU ska det finnas ett samarbete mellan lärare och handledare vad gäller underlag för lärarens betygsättning. Läraren ska följa elevens kunskapsutveckling även när de är på APU för att kunna sätta ett korrekt betyg. Enligt 1994

års läroplan för de frivilliga skolformerna, punkt 2.5 framgår att läraren vid betygssättning ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen samt att läraren ska göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen. Läraren ska även fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna. Vidare ska läraren även redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Forskning fokuserat på bedömningsgrunder för betygssättning i karaktärsämnen inom hotell- och restaurangprogrammet har visat att lärarna bedömer både elevernas yrkeskvalifikationer och andra mer generella egenskaper, s.k. nyckelkvalifikationer där de sistnämnda är självständighet, planeringsförmåga, problemlösningsförmåga, samarbete, kundkontakt, kommunikation och initiativkraft. Lärarna tenderade här att värdera nyckelkvalifikationerna högre när de skulle bedöma elevernas kunnande. Det föreföll som om lärarna i förhållande till kursplanemålen till viss del bedömde "fel" saker och att lärarna hade en tendens, åtminstone vid betygssättning av de högre betygen, att relatera till sin egen erfarenhet snarare än betygskriterierna vid betygssättning.²

Av intervjuer med programrektor och lärare samt framlagd dokumentation, framgår att man inom hantverksprogrammet arbetar med en särskild pärm för handledare och elev där all skriftlig dokumentation kring APU:n ska samlas. På programmet förekommer mål för APU:n som är hämtade ur programmets kurser. En hel kurs är dessutom förlagd till APU-perioden i årskurs 3. Inom denna årskurs har eleven dels en egen uppgift som eleven genomför på arbetsplatsen och dokumenterar med foto och dels uppgifter kring några träningsmoment som ska utföras under APU:n. Dessa uppgifter är relaterade till kursmålen och ska bedömas och följas upp av handledaren. Träningsmomenten bedöms utifrån "Behöver förbättras" till "Lyckats mycket bra". Eleverna ska också skriva dagbok med personliga reflektioner under sin APU period och denna dagbok ska lämnas in vid bestämda tidpunkter. Dagboken utgör ett av underlagen för lärarens bedömning av elevens APU-period. Ytterligare en blankett förekommer, primärt riktad till handledaren. På denna blankett finns bedömningsfaktorer, som uppträdande, punktlighet, initiativförmåga. Dessa faktorer bedöms utifrån omdömen som "Otillräckligt arbetssätt" till "Utmärkt arbetssätt". Samma blankett innehåller också en slutbedömning där handledaren bedömer elever utifrån betygsgraderna MVG, VG, G och IG.

Vid intervjuerna med handledare och lärare framkommer att det på livsmedelsprogrammet förekommer en närvarorapport och bedömningsblankett som används av handledaren vid dennes bedömning av elevens APU-period. På bedömningsblanketten

² Därför fick jag bara Godkänt, bedömning i karaktärsämnen på HR-programmet, Helena Tsagalidis, Stockholm, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, 2008.

anges att arbetets kvalitet, kvantitet, uthållighet, samarbetsförmåga, självständighet och intresse ska bedömas. Betygsgradering (IG – MVG) används i samband med förklaringar till vad de olika betygsgraderna representerar. Möjligheter för handledaren att ge ett allmänt omdöme finns också. Handledare medverkar också i en bedömning kring ett slutprov. Betygsättning sker enligt läraren genom att bedömningar från olika kurser och de båda APU perioderna tillsammans med slutprovet sammanfogas till ett slutgiltigt betyg.

På medieprogrammet har vi inte sett någon formaliserad blankett för handledarens bedömning och vid lärarintervjun framkommer att lärarna ansvarar för bedömningen och betygsättning med utgångspunkt i elevens inlämnade uppgifter. Programmet lärare följer inte elevens kunskapsutveckling vid APU:n. Uppgifterna är inte kopplade till APU:n. Vid det projekt som genomförts på skolan som ersättning för APU tillämpas annan bedömning.

Efter avslutad APU har man enligt lärarintervjun enskilda samtal med eleverna men eleverna involveras inte i betygsättningen. Av elevintervjun framgår att eleverna inte involveras i betygsättningen och hur APU:n påverkar betygen är fortfarande okänt för eleverna.

Skolinspektionens bedömning

På medieprogrammet och livsmedelsprogrammen bedömer Skolinspektionen att det finns oklarheter vad gäller bedömningen och betygsättningen vid APU:n. På programmen finns inga utarbetade riktlinjer för bedömning av elevernas kunskapsutveckling inom ramen för APU:n. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att samtliga program och studieinriktningar har bedömningsgrunder avseende elevernas arbetsplatsförlagda utbildning som utgår från kursplanernas mål och betygskriterier.

Eleverna involveras inte enligt Skolinspektionens bedömning i bedömningsprocessen tillräcklig omfattning och deltar oftast inte i samtalen mellan lärare och handledare.

På hantverksprogrammet finns en god dokumentation inriktad på elevens lärande och därmed också på vad som ska bedömas. Det finns strukturer och tillvägagångssätt som är kända för såväl elever, lärare som handledare där man väger samman olika underlag för att försäkra sig om en likvärdig och korrekt bedömning. Skolinspektionen vill dock påpeka att inga bedömningskriterier är tydliggjorda för handledaren annat än de betygskriterier som finns i de bifogade kursplanerna för aktuella kurser. Handledaren avkrävs således betygsliknade omdömen snarlik betygsättning. Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder för att förbättra handledarnas möjligheter att avge korrekta omdömen om elevernas kunskapsutveckling så att eleverna bedöms och betygssätts utifrån kursplaners mål och betygskriterier.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Jens Pettersson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Jerry Albin
Utredare